

Дюра Гарди

ИСТОРИОГРАФСКА АНАЛИЗА РОЗВОЮ РУСКОЙ ЗАЄДНІЦИ И ЇЇ СПЕЦИФИЧНОСЦОХ НА МАПИ МУЛТИКУЛТУРАЛНОСЦИ ВОЙВОДИНИ

Руснаци у АП Войводини представяю малу националну заєдніцу. По остатнім попису жительствова (2022), у Покраїни хтора ма вещей як 1.740.000 жительствох, як Руснаци ше вияшнели 11.483 особи. На другим боку, хаснуюци позитивну правну регулативу власци гу националним мешином у Р. Сербії, тот заєдніца витворує велі меншински национални права. Од службеного хаснованя языка (руски єден з пейцох службених языкох у Покраїни, на покраїнским явним сервису РТВ робя руски редакції), права на образование на шицких уровньох на мацеринским языку, видавательства часописох и кнїжкох, преїг числених културних манифестацийох, як и права на формованє меншинскей културно-националней самоуправи (Национални совет Руснацох).

На афирмованє меншинских правох Руснацох, окрема ширшей дружтвеной кон'юнктури, вшелїяк уплївовал и єй нукашні розвой. Тот робота пошвещена праве историйней анализи розвою руской заєдніци з цильом же би ше визначели шицки специфичносци хтори детерминували єй самоотримованє на тих просторох од стредку 18. вику по нешка. Руснаци у Войводини ше од насельованя своїх двох главних местох у Бачки, Руского Керестура (1746/1751) и Коцура (1763), поступне насельовали и до ище дзешец насельовох у Бачки и Сриме. Як жительство ше занїмали зоз земледїлством, вшадзи жили з другима векшинскимима народами и з нїма мали културну интеракцию. Ключ їх обставаня була грекокатолицка вира и окремна церковна организация. Наставанє нових „колонийох“ провадзело и снованє церковних општинах (парохийох) и вирских школах. По думаню историографії праве окремна церковна организация допринесла же би ше Руснаци не асимиловали з векшинскимима народами (Сербима, Мадярами).

Початком 20. века, дзекуюци литературному ділу Гавриїла Костельника, настава литературни язык на народней бешеди Руснацох у Войводини и почина його кодификация як микрославянского литературного языка. Медзи двома шветовима войнами, руска заєдніца у Краљовини СГС/Югославії, чишлї 21.000 припаднікох и доживює свой културно-национални препород. После Другей шветовой войны у социялистичней Югославії, державна власц ше намага поциснуц церкву з дружтвеного живота. На другим боку, през рижни позитивни и негативни фази, держава организує и финансиє роботу руских образовних и културних установох хтори маю державни характер, у складзе зоз „потребами социялистичного дружтва и человека“. Одход Руснацох зоз валалох до городох, школованє на университетох, пременка способу егзистенції дава нову динамику заєдніци и приноши нови виволаня. Єден з нїх и траценє идентитету. Конєц 20. и початок 21. вику означени з миграциями жительствох Сербії и бувшей Югославії хтори не заобишли ані Руснацох.